

LIITE2.1 JULKISEN SEKTORIN KOKO, RAKENNE JA KASVU SUOMESSA JA ERÄISSÄ MUISSA MAISSA

(TIEDOT OVAT TUOMALAN ”JULKISTALOUS” (2009) KIRJASTA)

- kaksi käsikirjoituksen taulukkoa (2.1 ja 2.2) on muutettu vastaamaan kirjan tietoja

Tässä luvussa tarkastelemme taulukoiden avulla julkisen sektorin roolia, koko ja näiden kehitystä viime vuosikymmenten aikana Suomessa ja eräissä muissa maissa.

Koska julkinen sektori **verojen, menojen ja säätelyn** kautta vaikuttaa yksityiseen sektoriin monella eri tavalla, ei yksi luku voi pitää sisällään kaikkia vaikutuksia, joita julkisella sektorilla on koko talouteen. Eri koon mittoja

- julkisten menojen osuus bruttokansantuotteesta (kaikkien hyödykkeiden ja palvelujen arvo, jota taloudessa on tuotettu jonakin vuonna)
- verojen osuus BKT:stä
- julkisen sektorin työntekijöiden osuus työvoimasta

HUOM: Julkisen sektorin tuottamien hyödykkeiden ja palvelujen arvoa mitataan yleensä niihin käytettyjen panosten arvoilla eikä niillä aikaansaadun tuotoksen arvoilla.

Allokaation parantamiseen liittyen voidaan erottaa kaksi hyödykeryhmää:

- julkishyödykkeet
- yhteiskunnalliset palvelut (meriittihyödykkeet, hyvinvointipalvelut, positiivisten oikeuksien hyödykkeet).
 - o koulutus ja terveydenhoito.

HUOM: yhteiskunnallisilla palveluilla on myös tärkeä osuus tulojen uudelleenjaossa.

Julkiset menot kansantalouden tilinpidossa

1. kulutusmenot.

- palkat, hyödykkeiden ja palvelusten ostot, vuokrat jne.

2. sosiaaliset tulonsiirrot.

- eläkkeet, työttömyysturva, sairausturva, lapsilisät ja toimeentulotuki.

3. Julkiset investoinnit

- kiinteän pääoman menot (rakennukset, koneet, laitteet jne.) vähennettynä pääoman myynneillä ja korjattuna (ylös tai alas) kirjanpitoarvojen muutoksilla.

4. elinkeinotuet

5. Korkomenot

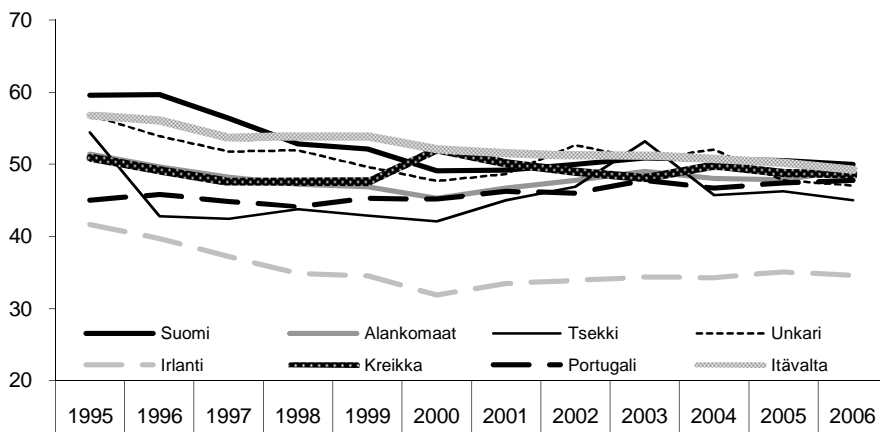
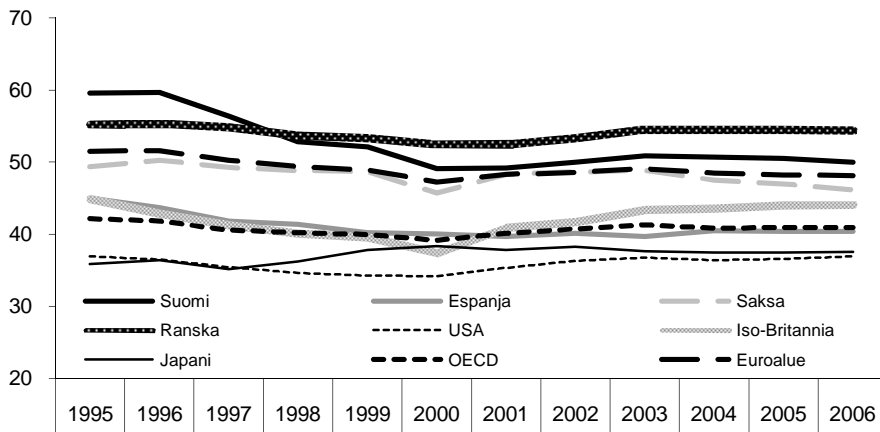
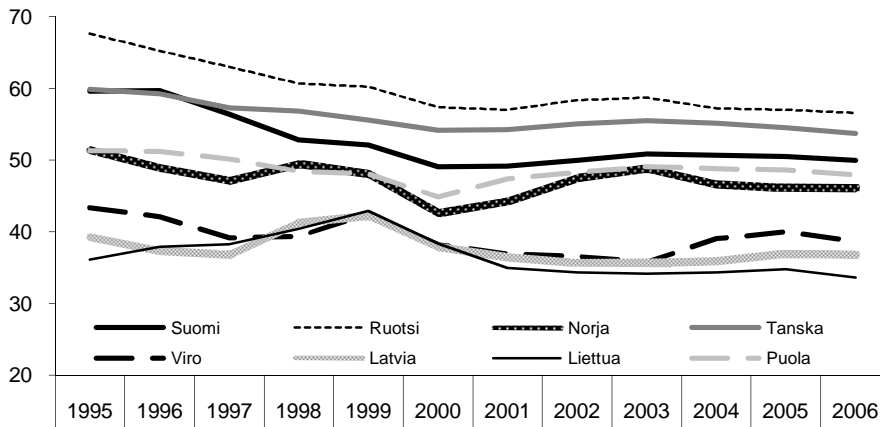
Taulukko 2.1 Julkiset menot/BKT OECD-maissa 1960-2007, %

Maa	1960	1970	1980	1985	1990	1993	2007
Suomi	26,7	31,6	39,0	44,9	46,5	62,3	47,3
Ruotsi	31,4	43,2	61,0	64,4	61,5	74,5	52,5
Tanska	24,6	40,0	55,6	58,7	58,5	61,8	51,0
Norja	30,3	41,0	48,3	45,6	54,8	58,5	46,5
Islanti	24,6	26,2	29,5	31,6	35,6	36,9	43,2
Hollanti	31,0	43,4	57,0	59,0	56,6	58,2	46,6
Belgia	34,2	41,6	57,6	61,5	55,2	58,2	48,7
Ranska	36,2	37,7	45,4	51,9	49,1	54,2	53,0
Luxemburg	29,4	31,8	52,4	50,3	49,4	53,7	44,7
Itävalta	32,8	37,7	47,0	49,6	47,8	51,1	48,2
Saksa	31,1	36,9	46,5	46,1	44,8	50,5	45,0
Irlanti	24,9	35,2	46,8	51,7	42,3	47,4	35,2
Iso-Britannia	32,5	37,6	43,9	45,2	40,4	45,3	45,7
Sveitsi	19,9	26,3	33,1	34,2	34,2	36,9	36,1
Italia	29,3	32,7	41,2	49,0	51,7	54,2	49,0
Kreikka	21,2	26,9	33,1	48,2	53,4	53,6	46,9
Portugali	17,4	21,5	37,9	42,5	42,8	50,7	47,1
Espanja	16,6	21,7	31,7	40,3	42,0	47,2	38,7
Kanada	29,0	34,9	40,2	46,3	47,3	51,0	40,0
Australia	24,1	27,9	33,8	38,5	36,8	40,7	35,5
USA	27,4	32,0	34,0	36,5	36,7	38,8	36,6
Japani	16,6	18,5	31,0	31,3	31,3	33,8	37,8
Keskihajonta	5,7	7,3	9,6	9,3	8,4	9,8	4,6
OECD(Eur)	30,6	35,9	45,0	48,8	47,5	52,3	46,9

Lähteet: Mäki (1995); OECD economic outlook 2009.

Yllä olevan taulukon luvut korjattu vastaamaan kirjan tietoja! Eli 2007 lisätty.

Kuvio 1a,b,c Julkisten kokonaismenot/BKT 1995 - 2005

Lähde: Tuomas Matikka (2006).

Taulukko 2.2 Julkisen sektorin koko Suomessa 1970 - 2006

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1970	31,6	14,4	8,2	37,5	11,5
1975	37,7	17,0	10,3	39,0	14,4
1980	39,0	18,0	11,9	41,1	17,9
1985	44,9	20,2	14,8	40,9	20,1
1990	46,5	21,1	15,8	40,4	21,9
1995	59,0	23,6	25,8	33,2	26,0
2006	48,7	19,6	18,6	34,9	24,9

Selitykset: (1) julkiset kokonaismenot/BKT, (2) julkiset kulutusmenot/BKT, (3) sosiaaliset tulonsiirrot/BKT, (4) Kuntien menojen osuus julkisista menoista, (5) julkisen sektorin työllisten osuus kaikista työllisistä.

Lähteet: Mäki (1995), Parkkinen (1995), VATT 2007 (eikä 2005).

Yllä olevan taulukon luvut korjattu vastaamaan kirjan tietoja! Eli 2006 lisätty.

Julkisten menojen koostumus Suomessa ja eräissä OECD-maissa

Taulukko 2.3 Julkisen sektorin menot tehtävittäin suhteessa bruttokansantuotteeseen vertailun EU-maissa vuonna 1995

	Yl. julkinen hallinto	Puolustus	Yl. järjestys ja turvallisuus	Elinkeinoelämä	Ympäristönsuojelu	Asuminen ja yhd.palv.	Terveystenhoito	Virkistys, kulttuuri ym.	Koulutus	Sosiaaliturva	Yhteensä
Suomi	7,2	2,0	1,5	9,2	0,3	1,0	6,2	1,3	6,9	25,8	61,4
Ruotsi	12,0	2,5	1,4	6,0	0,2	2,8	6,3	1,9	7,1	26,9	67,1
Norja	6,2	2,5	1,0	7,0	1,0	0,9	6,9	1,3	6,6	18,2	51,5
Tanska	10,7	1,8	1,0	4,3	0,5	0,7	6,9	1,6	7,5	24,4	59,5
Viro											
Latvia											
Liettua											
Puola											
Espanja											
Saksa	6,7	1,3	1,6	11,1	1,0	0,8	6,3	0,8	4,4	20,8	54,8
Ranska	8,1	2,8	1,0	4,0	0,6	1,5	6,5	1,1	6,6	22,2	54,5
Iso-Britannia	5,9	3,1	2,2	3,4	0,5	1,2	5,6	0,7	4,7	17,5	45,0
Alankomaat	10,0	1,9	1,4	4,9	0,8	6,8	3,9	0,9	5,1	20,7	56,4
Tshekki											
Unkari											
Irlanti	7,2	1,0	1,7	5,7		1,8	6,1	0,4	5,0	12,0	41,1
Kreikka	16,8	2,7	0,7	4,6	0,5	0,4	3,4	0,3	3,3	18,3	51,0
Portugali	8,5	1,7	1,6	5,2	0,5	0,7	5,6	0,7	6,0	12,2	42,8
Itävalta	9,1	1,0	1,5	5,0	1,4	1,0	7,7	1,2	6,3	21,9	56,0

Lähde: T. Matikka (2006)/Eurostat (2006).

Taulukko 2.4 Julkisen sektorin menot tehtävittäin suhteessa bruttokansantuotteeseen vertailun EU-maissa 2004

	Yl. julkinen hallinto	Puolustus	Yl. järjestys ja turvallisuus	Elinkeinoelämä	Ympäristönsuojelu	Asuminen ja yhd.palv.	Terveyden huolto	Virkistys, kulttuuri ym.	Koulutus	Sosiaaliturva	Yhteensä
Suomi	6,6	1,6	1,5	4,8	0,3	0,3	6,7	1,2	6,0	21,9	51,1
Ruotsi	7,6	1,9	1,4	4,8	0,3	0,8	7,0	1,0	7,4	24,3	56,7
Norja	4,3	1,8	1,1	4,1	0,7	0,8	7,8	1,2	6,2	17,9	46,0
Tanska	7,4	1,6	1,0	3,7	0,5	0,7	7,1	1,8	8,3	23,0	55,1
Viro	3,2	1,5	2,4	4,4	0,7	0,5	4,1	2,2	6,6	11,0	36,4
Latvia	4,6	1,2	2,2	4,3	0,8	0,8	4,5	1,4	6,0	10,2	35,9
Liettua	4,7	1,4	1,9	3,6	0,5	0,4	4,1	0,7	5,9	10,1	33,2
Puola	5,6	1,0	1,6	3,2	0,6	1,4	4,3	0,9	6,0	17,6	42,2
Espanja	4,9	1,1	1,8	4,9	0,9	1,0	5,5	1,4	4,4	13,0	38,8
Saksa	6,0	1,1	1,6	3,6	0,5	1,1	6,1	0,7	4,0	22,1	46,9
Ranska	7,1	2,2	1,1	3,2	0,8	1,9	7,3	1,5	6,4	21,9	53,4
Iso-Britannia	4,8	2,6	2,6	2,9	0,7	0,7	7,0	0,5	5,8	16,2	43,7
Alankomaat	8,1	1,5	1,8	4,7	0,8	1,2	4,5	1,4	5,2	17,3	46,6
Tshekki	4,8	1,3	2,2	7,4	1,2	0,7	6,0	1,3	5,0	14,2	44,3
Unkari	9,3	1,3	2,1	5,8	0,8	0,8	5,4	1,8	5,8	16,5	49,7
Irlanti	3,5	0,6	1,4	5,0		2,0	7,1	0,5	4,5	9,1	33,7
Kreikka	9,8	2,8	1,3	6,9	0,7	0,5	4,9	0,4	3,5	19,2	49,8
Portugali	6,2	1,4	1,9	4,9	0,6	0,8	6,6	1,2	7,4	15,2	46,1
Itävalta	7,0	0,9	1,4	5,1	0,4	0,6	6,7	1,0	5,7	21,2	49,9

Lähde: T. Matikka (2006)/Eurostat (2006).

Pitkän aikavälin kehitystrendejä julkisissa menoissa

Taulukko 2.5 Julkiset menot/BKT eräissä OECD-maissa vuosina 1880 - 1990

	1880	1913	1929	1938	1950	1960	1970	1980	1990	2004
Suomi		12	15	16	23	27	32	39	47	51
Ruotsi		10	15	18	24	31	43	62	61	57
Norja	7		18	20	35	30	41	48	55	46
Tanska	9	10	13	16	18	25	41	56	58	55
Ranska	11	10	12	22	28	34	38	46	50	53
Saksa	10	18	31	42	30	33	39	49	46	47
Hollanti		8	11	22	27	33	45	59	58	47
Iso-Britannia	10	13	24	29	34	32	39	45	42	44
Italia	14	17	20	29	30	29	33	42	54	49
Japani	9	14	19	30	20	21	19	33	32	38
USA		8	10	19	23	27	32	34	37	36
Keskihajonta	2,1	3,4	6,1	8,1	5,6	4,0	7,2	9,5	9,5	6,5
Keskiarvo	10,0	12,3	17,0	23,9	26,5	29,3	36,5	46,5	49,0	47,5

Lähteet: Taulukko 1 Mäki (1995), perustuu seuraaviin lähteisiin; Hjerppe (1988), Lybeck-Henrekson (1988), Offentliga sektorn (1990), Taimio (1986) ja 2004 perustuu OECD Economic Outlook 2005.

Julkiset menot ja tulonjako

Taulukossa 2.6 esitetään näiden palvelujen ja vertailun vuoksi eräiden kulutusmenoryhmien kohdentumista sekä koko aineiston että alimman ja ylimmän tuloviihdenneksen (kvintiilin) osalta. Markkamääräiset keskiarvot (ei ole muutettu euroiksi) on laskettu niin sanottua ekvivalenttia aikuista kohti. Tällöin otetaan huomioon kotitalouden mittakaavatekijät. Tästä syystä lapsiperheiden saamien etujen paino ei ole ekvivalenttia aikuista kohti laskettuna niin suuri kuin yhden henkilön kotitalouden.

Taulukko 2.6 Ensimmäinen (I) ja viidennes (V) tuloviidennes (kvintiili) vuosina 1985 ja 1990

Muuttuja (mk)	I		V		Kaikki	
	1985	1990	1985	1990	1985	1990
Koulutuspalvelut	2838	3516	2738	5698	3060	4826
Terveyspalvelut	3479	5620	2608	3661	2958	4675
Sosiaalipalvelut	750	2467	382	950	670	1699
Asumisen korkoetu	64	189	132	348	145	316
Hyv.palvelut (yht.)	7131	11792	5886	10658	6834	11516
Kulutusmenot	19241	29475	64862	94286	37745	56049
Elintarvikemenot	5781	7312	10033	11780	8052	9791
Asumismenot	5982	9110	10118	16938	7449	12710
Terv.hoitomenot	825	1403	2741	3435	1433	2187
Ekvival. aikuisia	1,83	1,76	1,71	1,73	1,85	1,80

Lähde: Suoniemi (1994).